

Oponentský posudek na disertační práci

Název disertační práce: Science centra: vznik, poslání, proměny – zaměřené na science centrum Techmania

Jméno doktoranda: Mgr. Monika Broulíková

Studijní obor: Teorie a dějiny vědy a techniky

Oponent: doc. PhDr. Nikolaj Demjančuk, CSc.

Aktuálnost tématu. Předložená práce se věnuje aktuálnímu a zatím málo zpracovanému tématu současného kulturního života. Téma uvedené v názvu disertace je spojeno s proměnou vzdělávacího prostoru v České republice zakládáním a rozvojem vědeckých center, jež nově prezentují poznatky soudobé vědy a techniky. Věda a technika jsou zde představovány interaktivním způsobem, což rozšiřuje a obohacuje možnosti školní výuky o prvky, které oslovují, zapojují a rozvíjejí rozumové, obrazné a emocionální roviny poznání, myšlení, jednání. Přesto, že tématu je věnována rozsáhlá zahraniční literatura, chybí rozsáhlejší a hlubší zpracování tématu v českém prostředí. Český čtenář zatím postrádá zmapování činností českých vědeckých a technických center a zhodnocení jejich krátké, ale bohaté na události, historie. Je třeba proto ocenit volbu tématu a jeho ucelené zpracování. Práce je pokračováním projektu, který byl iniciován a s podporou katedry filosofie FF ZČU realizován studenty magisterského oboru Evropská kulturní studia. Diplomová práce doktorandky byla jedním z výsledků tohoto záměru. Pokračování ve zpracování tématu v rámci doktorského studia nabídlo hlubší a systematictější zpracování.

Cíle práce jsou promyšleny a detailně strukturovány. Podle slov autorky „disertační práce má pojednat o vzniku, poslání a proměnách science center, konkrétně science centra Techmania“ (s. 9). K dosažení těchto záměrů je práce členěna na teoretickou a praktickou část. Z toho pak plynou konkrétní cíle těchto částí. V teoretické části má autorka záměr: „vymežit termín science center“, „popsat vznik science center ve světě a v České republice“, „zpracovat poslání science center“, „najít hlavní proměny science center jak v zahraničí, tak v tuzemsku“. Cílem praktické části bylo „zjistit vztah respondentů k science centrům“ pomocí dotazníkového šetření.

Metodologie zpracování práce je promyšlená a odůvodněná. Teoretická část je založená na studiu relevantní literatury, analýze a komparaci několika přístupů, jejich konceptuálního vybavení a argumentace. Vyústěním teoretické analýzy je odůvodnění autorčina vymezení klíčových pojmů a jejich aplikace na vlastní interpretaci studovaných fenoménů. V praktické části byla použita metoda kvantitativního výzkumu pro zjištění vztahu vybraných skupin respondentů k Techmania science centru. Autorkou zvolená a propracovaná metodologická východiska se stanou základem, jež ovlivnil povahu a hloubku analýzy a interpretace fenoménů souvisejících s obsahem práce.

Teoretické uchopení tématu je zdařilé. Přes to, že téma nemá hlubšího teoretického zpracování v české literatuře, autorka činí svou prací první kroky na této cestě. Proto je třeba ocenit odvedenou práci. Autorka kvalifikovaně uvádí čtenáře do diskusí o povaze science

center, jejich vztahu k muzeím. Stručně pojednává o dějinách muzeí jako historického předchůdce science center. Přehledně popisuje historii science center ve světě i České republice. Autorka rozpracovává svou vlastní typologii science center: nerealizované projekty science center; prototypy science center; raná science centra; první science centra; rozmach a popularizace science center. Práce podává stručný přehled formování pěti science center v České republice, seznamuje s odlišnostmi jejich koncepcí. Samostatnou část věnuje práce diskusím o poslání science center, jejich vizi. Je zřejmé, že science centra hledají své místo v rozvinutém systému kulturních institucí. Poučení autorka hledá v dějinách science center v zahraničí, které člení do čtyř skupin: technická muzea s prvky science center; science centrum s prvky technického muzea; klasická science centra; science centra s důrazem na „zážitkovou dramaturgii“. Praktické části práce předchází představení Techmania science centra a jeho hlavních skupin návštěvníků. Praktická část pak obsahuje tři studie kvantitativního dotazníkového šetření. Každá studie má odůvodněnou metodologii, stanovené cíle, pracovní hypotézy, analýzu dat, problémy a závěry. První studie byla zaměřena na zjišťování vztahu k science centřům, druhá studuje vztah pedagogů k Techmania, třetí zjišťuje vztah ředitelů k Techmania science centru. Výsledkem praktické části je několik doporučení k činnosti Techmania a dalších českých science center.

Původnost práce se projevuje v tom, že autorka zpracovává problematiku vzniku, formování a působení science center v takovém rozsahu. Prokazuje při tom velmi dobrou znalost reálií rozmanitých stránek činnosti těchto kulturních a vzdělávacích institucí v Čechách i v zahraničí. Dobrá znalost (vesměs zahraniční) odborné literatury vytváří předpoklady pro samostatné studium a zakládá původnost teoretické a pak i praktické části práce.

Struktura práce odpovídá jejím cílům a záměrům. Autorka se zaměřuje na studium science center jako nové instituce, která sice navazuje na své historické předchůdce, ale má kvalitativně odlišné cíle, poslání, funkce, formy činnosti. Tím je také odůvodněna struktura a obsah práce. Po vymezení cílů práce autorka v teoretické části vymezuje termíny muzeum, science centrum, edutainer (s. 11-77). Pak se obrací k přehlednému výkladu historie science center a proměně jejich poslání (s. 77-115) Praktická část přibližuje průběh, problémy a výsledky tří studií (s. 127-199). Práce obsahuje stručný závěr, anglické a německé resumé, seznam pramenů a literatury. Práci doplňují velmi kvalitně zpracované přílohy (statistiky, fotografie, grafy, tabulky, dotazníky) (s. 225-294).

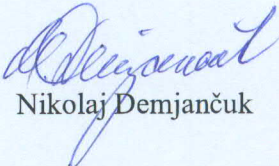
Závěry a možnosti aplikace výsledků získaných autorkou. Autorka realizovala zajímavou badatelskou práci. Výsledky, ke kterým dospěla, mohou být využity v muzejnictví, školství, kulturních institucích, v pokračování badatelské práce.

Práce s literaturou je vedená kvalifikovaně. Autorka pracuje s reprezentativním souborem relevantní vesměs cizojazyčné literatury, kterou analyzuje, srovnává, interpretuje. Odkazy na literaturu a její citování jsou korektní, jejich využití je odůvodněné. Ověřené citace jsou přesné.

Formální stránka práce odpovídá přijatým normám. Nakolik mohu posoudit jazykový projev práce je dobrý. Struktura práce je odůvodněná.

Disertační práce splňuje kritéria kladené na tento typ kvalifikačních prací, proto ji doporučuji předložit k obhajobě. Problematickými jsou z mého pohledu vlastní publikace autorky. Zajímavý materiál teoretické a praktické části práce fakticky nebyl zveřejněn. Dvě dvoustránkové publikace (jedna ve spoluautorství) a jedna pětistránková, nemohou být považovány za výsledky zveřejněné a oponované odbornou veřejností.

Plzeň 30. srpna 2015

Nikolaj Demjančuk